

UHSİN; Türk Tiyatrosu adlı mecmuanızın 113'üncü sayısında *Sezar'ın hakkını Sezar'a bırakın* başlıklı makalende benden bahseden satırları ve bundan birkaç gün önce de bana gönderdiğin 5 sayfalık makine yazılı uzun mektubu okudum. Mecmuanızdaki bana ait satırları buraya alıyorum:

"Yalnız; ne yazık ki bunların arasına benim çok sevdiğim bir adam da karışmış: Eski Darülfünun'ın Emîni İsmail Hakkı Bey. Ben bu adamı çok severim. Niçin bilir misiniz? Ne memlekette Pedagoji'nin üstadı olduğu için, ne Darülfünun'un Eminliğine lâyık olduğu ve onu senelerce yaptığı için, ne de haksızlığa uğrayarak yıllarca ızdırabın âbidesi, timsâli olduğu, hâlde başı eğilmediği, uzun boyu bükülmediği için. Bütün bu meziyetlerin biri bile bir adam için çokken, ben bunlar olmasa da, o adamı yine bu kadar severim. Niçin mi? Beyazıt meydanına diktiği ağaçlar için, o ağaçların bir teki için. Bu kurak memlekette insanların, değil birbirlerine, toprağa bile bigâne kaldıkları bu çorak yerde o adam sayısız ağaçlar dikmiştir. Demek ki bir yetiştirici, bir kurucu, bir yapıcı ruhu taşıyor. Böyle bir adam, her yerde, her zaman hürmete lâyıktır, bizde ise tapılmaya sezadır. Yalnız bu muhterem zat; kendi ihtisas şubesinden ayrılır da tiyatro işlerine karışırsa ona ben, sanat senelerinin bana verdiği hakla tiyatro bahsinde neler söyleyebilirim neler... Bu söyleyeceğim şeyler hepki benim Pestalozzi nazariyelerine karıştığı zaman, onun bana söyleyebileceklerinin ayındır. Fakat sevgim, bilmeden karıştığı bu bahiste, onu incitmiyecek kadar büyüktür. Bu müdahalesini bile, büyük ızdırabının, en zararsız bir cephede tezahürü addederek ona karşı susuyorum,,

Görüyorum, işte; sen de, ötekiler gibi, beni şöyle bir, ezbere tanıyorsun! Ben artık akıllandım; bana "alim, pedagog, feylesof, artist,, diyenlere pek kulak astığım yok. İlim, pedagoji, felsefe ve sanat travaylarım ve eserlerim üzerinde tanınmamı ve, eğer onlarda şahsî ve, orijinâl denilebilecek bir taraf varsa, olduğu gibi teslim edilmesini istiyorum; yalnız bunu istiyorum. Çünkü vaktiyle bir iki ay önce çıkan iki büyük kitabım vesilesiyle Türkiye irfanına yaptığım hizmetleri alkışlayan bir Maarif Vekili'nin, bir iki ay sonra da, aynı beni; Darülfünun'dan kapı dışarı ediverdiğini gözlerimle görmüştüm!... Muhsin; eserime karşı meslekdaşlarımın bile gösteremedikleri bu yakın alâkayı senden ne hakla beklileyebilirim?

Bu yazında ve birkaç gün önce gönderdiğin 5 büyük sayfalık mektupta bana bir tavsiyede bulunuyorsun: "sen tiyatro işine karışma; çünkü bu işde ihtisasın yok!,, diyorsun. İşte beni hiç tanımadığının bir delili! Eğer beni pek yakından, intişar etmiş tiyatro piyeslerim, estetik etütlerim ve tiyatro işine ait şimdiye kadar gizli kalmış olan faaliyetlerim üzerinden iyice tanımış olsaydın, belki de, bu nasihati vermiyecektin; çünkü görecektin ki: benim şahsiyetimin yaratıcı mebdei, ilim ve tefekkürden çok önce, zevk ve sanattır. Sen, yıllarca önce, Türk Ocağı sahnesinde Reybî rolüne çıkmadan yıllarca önce tiyatroyu mektebe, hattâ resmî programlara sokan adam benim. Siz Tepebaşı tiyatrosuna yerleşmeden yıllarca önce, bu sahnede mektep çocuklarına piyesler temsil ettirerek bu memlekette tiyatro şuurunun genişlemesine çalışmış olan adam, yine benim.

Plâstik sanatlere, mimariye, tezyinî sanatlere, güzel yazılara, edebiyata, tiyatroya ve bunların estetiğine dair etütlerimi, sayısız yediye varan piyeslerimi ve *Yeni Adam*'da hâlâ yazmakta olduğum öz tiyatro etütlerimi garezsizce, sempati ile okumanı dilersem, acaba şahsına karşı saygısızlık mı etmiş olurum? Bu dileğimin pratik bir faydası olacak: göreceksiniz ki ben, tiyatro işine damdan düşmüyorum! Yıllardan beri bu işin içindeyim.

Tiyatro işinde ben de senin gibi yerli kuvvetlerimizin yeticiliğini kabul ediyorum ve Konservatuar denilen Tiyatro Üniversitesi üzerinde ikinci bir Albert Malche tecrübesi yapılmasına gönlüm razı değildir. Bu tecrübe de birinci tecrübenin neticesini verecektir. Her zaman hep böyle düşündüğüm içindir ki yıllarca önce iki piyesimi, *Ölümler*'le *Andaval Palas*'ı, senin idare ettiğin tiyatroya getirip teslim

(Devamı 19'uncu sayfada).